

Frau Röntgen keze

Anna Bertha!, kiabált Wilhelm.

Anna Bertha!

Nincs válasz.

Istenem. Ez a nő nincs sehol.

Ez a nő nincs.

Ezt gondolta keserűen Wilhelm. Nem engedelmeskedik a fizika törvényeinek. A fizika törvényei pedig én vagyok. Ich.

A fizika törvényei nekem engedelmeskednek.

(„Ül!”)

Minden más, logika, rendszer, szabályok igen, csak Anna Bertha, ő nem engedelmeskedik nekem. Ha csak rápillantok az arcára, máris elhalványul, majd eltűnik. Ha megragadom, a hús, a csont kicsúszik a kezem közül, a semmibe vész. Huss. Volt-nincs Anna Bertha. Ez volna az én feleségem.

A feleség valaminek a fele, vagyis az ötven százaléka. Az én feleségem az az én felem, az én ötven százalékom. A nap túlnyomó részében fogalmam sincs, hol van, mit csinál az én 50%-om. Nem könnyelműség ez? Nem felelőtlenység, hogy így elengedem?! Kicsúszik az

ellenőrzésem alól, mint egy síkos testű hal. Csakhogy Anna Bertha teste nem síkos. Anna Bertha teste... nos, milyen is az ő teste? Anna Bertha teste, noha nem síkos, mégis rendre kicsúszik az ellenőrzésem alól. Kivonja magát, hogy így mondjam. Anna Bertha teste tőlem függetlenül létezik. Tőlem függetlenül éli világát, tőlem függetlenül néz, tapint, fog, olvas, eszik, nyalja a szája szélét, ám a nyelve csak egy pillanatra csap ki, akár a gyíké amikor rovat szippant be, s aztán berántja abba a puha, nedves, sötét szájába, ami úgy tud rátapadni a testem nem elhanyagolható, mondjuk 98,9%-ára, hogy az ellentmond a fizika összes törvényének. Ilyenkor megszűnik a gravitáció, sőt megszűnik a testem is. Körfogat nélkül lebegek az univerzumban, mint valami könnyű folyadékban. Minden cseppfolyóssá, egyenművé válik, nincsenek kontúrok, határok, de egyszer csak ebből a kozmikus, egyenletes lebegésből elindul valamiféle szeizmikus ősmozgás, valami lassú hullámozás, valami felgyűrődés, ami a távolból közeledni és növekedni látszik, és amikor már olyan közel van, hogy óriás tömegével fölém magasodik, mint valami monstruózus árhullám, ősröbbanás ráz meg tetőtől talpig, én alkotóelemeimre bomlok és a fizika törvényeinek ellentmondva zúgok szerteszt, bele a világűrbe, miközben mindezt mégiscsak valaki, aki az én, érzékeli. Mintha saját halálomat élném meg. S mintha éppen ez volna benne a legnagyobb ajándék, hogy Anna Bertha létezése olyasmit ad, amit máskülönben nem kap-

hat emberfia, egy olyan élményt, ami a miénk, mégsem tartozik az életünkhöz, a miénk, de nem vagyunk képesek birtokolni, mert mindig a másé, éppenséggel azé, aki látja, azé, aki tudja, azé, aki elmondja, aki leírja, aki adatolja és kartotékolja. És mégis. Amit Anna Bertha ad, a teljes megsemmisülés érzésének ellentmondva, a síkos, puha szájával, a forrón tapadó ujjával, olyasmi, ami az enyém, ami csak az enyém és olyannyira az enyém, olyan mértékig, hogy minden idegszállammal, csak arra tudok gondolni, hogy mikor fog újra megisméltődni. Újra és újra az idők végezetéig. Mert minden más ehhez képest csak kihűlt és megkövesedett lávafolyam, ami minden élő organizmust megfojt és maga alát temet, megszűnik a tudomány, megszűnik minden világi tudás, és Wilhelm, mondtam egy reggel magamnak, miután órákig tartó révület után sikerült a szobában szanaszéjjel heverő darabjaimat valamiképpen újra összerakosgatni, te ezt nem engedheted meg magadnak. Te a tudományra esküdtél, és egy nőnek tett eskü ezt az esküdet nem teheti semmissé.

Azon a hűvös októberi reggelen tehát megfogadtam, hogy anélkül, hogy nőmnek tett eskümet felmondanám, mindent el fogok követni, hogy ezt az érzést távol tartsam magamtól. Ám azt is megértettem, hogy ehhez magát Anna Berthát is távol kell tartanom. Együtt fogunk élni, de mégis külön világokban. S ha ennek az az ára, hogy soha nem születik utódom, akkor ezt az árat meg fogom fizetni. Mert ha hagyom, hogy megbénít-

son ez a lényéből áradó ellenállhatatlan sugárzás, akkor elveszett ember vagyok. Akkor sem magamnak, sem asszonyomnak nem vagyok ura, akkor kizár a tudományos közösség, s kaparászhatok Professor Zehnder és sleppje megvető pillantásától sújtva, minek következtében családomat, asszonyomat és magamat eltartani nem leszek képes és nincstelenül, névtelenül és betegen kell majd meghalnom, anélkül, hogy legalább azt a titkot felfejthettem volna, mi is ez a titokzatos sugárzás, ami egyik testtől a másikig hatol, még mielőtt egyáltalán egymást érintenék, hogy mi az az átható erő, illetve pillantás, amitől úgy állok előtte, mint akinek a testéről lefejtették a húst, és csak a póre csontvázamra vetkőzve állok egyik lábamról fázósan a másikra, leginkább ez, ez a tudatlanság az, ami kikészít, ami megaláz és romba dönt, hiszen ahol ilyen erős sugárzás van, ott valamilyen fizikai magyarázatnak lennie kell. Huszonhárom éve vagyunk házасok. A távolság tartását a tisztánlátás reményében legalább tizenöt éve gyakorlom. Mégis, szomorúan jegyzem meg, e sugárzás magyarázata, illetve természete számomra x , azaz ismeretlen.

Most azonban azonnal beszélnem kell vele, Anna Berthát elő kell kerítenem, akár a föld alól is, mert közös fáradozásunknak, azaz távolságtartásunknak, félve mondom ki, mintha végre megszületett volna az eredménye. A napokban olyasmit észleltem a laboratóriumban, amit eddig még soha, valami fluoreszkáló jelenséget, ami a katódsugarak kibocsátásakor keletke-

zik, s ami egy darab kartonra vetült ki, majd egyszer, amikor megpróbáltam különféle anyagokkal felfogni, mintegy kelepcebe ejteni a sugarat, édes Istenem, ne hagyj el, a saját villódzó csontvázamat véltem felismer-
ni a kivetített képen. De erről egyelőre mélyen hallga-
tok. Ha kiderülne, hogy csak a képzeletem játszott ve-
lem, az porig rombolná tudományos hírnevemet és az
ép elmémre vonatkozó általános hitet. S mivel a sugár
vagy sugárzás eredetét, illetve természetét nem ismer-
rem, a jegyzetfüzetemben x betűvel jelöltem. S abban
a pillanatban, amikor ezt az x -et lejegyeztem, hirtelen
kifutott a lábamból az erő, fejemből a vér, és úgy hi-
szem, néhány percre el is veszíthettem az eszméletemet.
Valami olyasmire jöttem rá, amit soha, semmilyen tu-
dományos közleményben nem fejthetek ki, nem írha-
tok le vagy elő nem adhatok anélkül, hogy a tekinté-
lyemet el ne veszíteném, nevezetesen azt, hogy ez az x ,
vagyis az ismeretlen sugárzás alighanem magából An-
na Bertha lényéből ered, aki az évek során szívós mun-
kával rendre átküzdötte magát nem éppen kisméretű
házunk számtalan helyiségén, a hálószobából a fürdő-
szobába, onnan a szalonba, majd a vendégszobákba, a
könyvtárba, a zeneszobába, a konyhába, a mosókony-
hába, de még a cselédszobákon át a szörnyű kamrába
is, bejárta a házunk összes zugát, hogy végül eljusson
az épület legtávolabbi pontjáig, ahol a laboratóriumot
rendeztem be, és ahol idén, 1895 novemberének
első napjaiban, először észleltem eme ismeretlen su-

garat, és hetekre bezárkóztam. Ám Anna Berthának mégis sikerült rám találnia.

De még nem léphetett be hozzám, jöllehet semmi másra nem tudtam gondolni, csak arra, hogy mikor kerülhetek ismét a közelébe, hogy mikor ismétlődik meg az, amit egyszerre vágytam és félttem, mert nem erre a világra, de legalábbis nem a nekem kijelölt világra való, amitől felbomlik, lefoszlik rólam a húsom és nem marad belőlem más, csak egy zörgő csonthalmaz. A sugárzásnak tehát az Anna Bertha-sugár nevet kellett volna adnom, de ki ne tudná, aki csak egy kicsit is járatos a tudományos világban, hogy ha így teszek, gúnyosan nevettek volna rajtam, és örökre kitörölték volna nevemet a Tudomány nagykönyvéből. Így aztán jegyzeteimben továbbra is X néven szerepelt (a nagybetű legalább a név képzetét kelthette), ugyanakkor tudtam, hogy legalább a magam számára a dolog végére kell járnom, és ennek nincs más módja, mint hogy magát a feltételezett forrást vegyem vizsgálat alá, vagyis Anna Berthát. Igencsak sietnem kellett. Két nap múlva karácsony, és az ünnepek alatt nem dolgozhatok, siessünk hát, nyakunkon az ünnep, sőt mindjárt nyakunkon a valóságos, végleges halál.

Wilhelm már tudta, mit kell tennie. Tudta, ha meg-sugarazhatná Anna Bertha valamely testrészét és a segítségével beleláthatna az asszonyba, talán e ravasz kör-körösséggel sikerülne tetten érnie azt az ismeretlen valamit, ami évekig fogva tartotta és munkaképtelenné

tette, ami azonban most mégis, hirtelen megkoronázni látszik tudományos karrierjét, ha ugyan valaha is közzé meri tenni az eredményeit.

Anna Bertha!, kiabált Wilhelm.

Willi nincs itt.

Ezt gondolta Anna Bertha 1895. december 22-ének szokatlanul hideg reggelén, amikor fölébredt. Nem is annyira gondolta, mint inkább a bőre hűvös kipárolgásából, a mellette támadt üres tér tapintható kietlenségéből, a lepedők redői közé bújt sivár döbbenetből érezte, hogy egyedül van. Még nem nyitotta ki a szemét. Ez az érzés az elmúlt, hosszú évek óta minden reggel megismétlődött, és minden reggel, hogy kihűlt testét valamiképpen életre keltse, hogy valamiből erőt merítsen ahhoz, hogy kikeljen az ágyból és egy újabb, végtelennek tűnő, s éppen ezért számtalan, a való világgal kapcsolatos tennivalóval teletűzdelt, ám valójában mértéktelenül üres napot elkezdjen, minden képzelőerejét összeszedve s erősen összpontosítva arra a pillanatra gondolt, amikor Willi teste utoljára kulcsolódott az ő testére. Amikor utoljára ébredtek úgy, mint egy frissen sült fonott kalács, vagy összenőtt ikerpár. Amikor egymás testét úgy vették birtokba, mint aki saját, lombos-pagonyos birtokán jár-ke, amelyben minden egyes cserje és fűszál a másik tekintetétől kel életre, a másik érintésétől keringenek a nedvek, a másik lehetőségétől termelődik az oxigén, a meleg, a hajnali pára és

a délutáni zsongás, s amikor végre mindez a képzelete pusztá erejétől megidéződött, a keze, amelyiken mindig, még éjszaka is hordta a Willitől kapott eljegyzési és karikagyűrűt, elindult az öle felé, amelyet aztán ujjai lassú, körkörös mozdulataival juttatott ebbe a múltbéli, talán sosemvolt világba. Ez tartotta benne az életet, sőt mondhatni, ez volt az élete maga, és amikor a közös gyönyör felidézett emlékének eredményeképpen megérkeztek a magányos gyönyör első hullámai, akkor a másik nevét kiáltotta, először halkán, aztán egyre hangosabban, meg azt, hogy jöjjön vissza a másik.

Jöjjön vissza hozzá az, aki nélkül az ő élete csak egy fluoreszkáló, s gyorsan kihunyó jelenés. Olyan delejes erőt érzett magából kisugározni, amelyről biztos volt, hogy előbb-utóbb célba ér, és éppen ezért, meg azért, hogy fel tudjon kelni, minden reggel újból és újból megismételte, és minden reggel, újból és újból nem történt semmi, a szolgálók, mire Anna Bertha kiért a konyhába, lesütött szemmel sűrögtek-forogtak, hiszen ők hallották Anna Bertha kiáltásait, csak az nem hallotta, akinek kellett volna, a Willi.

Ám 1895. december 22-ének reggelén, karácsony előtt két nappal, amikor Anna Bertha utolsó kiáltása még éppen ott rezgett a levegőben, egy hangra lett figyelmes, mely először igen távolról, majd egyre közeledve és erősödve hallatszott, s amikor már csak néhány szobányira volt tőle, felismerte, s csakugyan, hir-

telen Willi robbant be a szobába és lélekszakadva kérte Anna Berthát, hogy öltözzön fel és jöjjön vele a laborba, oda, ahová Anna Berthának még soha nem volt szabad belépnie. Anna Bertha szívdobogva, kapkodva öltözött, tudta, hogy ez a karácsony más lesz, mint a többi, s valamiképp azt is érezte, bár nem tudta volna megmagyarázni, hogy miért, hogy ez a karácsony nem csak számukra, Anna Bertha és Willi, de az egész világ számára emlékezetes lesz. Willi sietve beterelte a titkos laborba, majd komoly képpel behajtotta az ajtót. Anna Bertha olyan izgatott volt, mintha maga Jézus akarna a würzburgi házukban újból megszületni. Kétségtelenül érezhető volt valami az újjászületés semmihez sem fogható érzéséből, amikor Willi egyszer csak hozzáhajolt, és azt mondta elfúló hangon, kérem a kezedet, amit Anna Bertha úgy értett, hogy Willi újra megkéri a kezét és ezért szorongatja éppen a tőle kapott gyűrűkkel ékesített ujjakat. Willi ekkor ráhelyezte a kezét valamiféle lapra, matatott a műszereivel, majd holtlápadtan egyszer csak közölte, hogy kész.

Készen van a kép.

Miféle kép, kérdezte bizonytalanul Anna Bertha, s ekkor Willi felmutatta neki az első, X-sugárral (valójában Anna Bertha-sugárral) készített képet, amelyen az ő kezének csontozata látható, megfosztva húsától, ám az őket, Willit és Anna Berthát összekapcsoló jegy- és karikagyűrűkkel ékesítve. Íme:

Hand mit Ringel 5. 2. 19.

Eigenthum von Prof. Zehnder
Freiburg '13

A kép láttán Anna Bertha fölkiáltott, láttam a halálomat!, de ebben a pillanatban ez sem érdekelte, mert Willi, féktelen örömeiben, a nyakába borult, s dohányzagú, forró lehelete őt olyan boldogsággal töltötte el, hogy azt sem bánta volna, ha valóban holtan esik össze. Ám ekkor Willi, mikor érezni kezdte az Anna Bertha-sugár ismerősen fojtó hatását, ellépett tőle, sietve fogott egy tollat, és gördülő, cirkalmas betűivel a következőket kanyarította a kép felső szélére:

Hand mit Ringen, 1895.

A többi: *x*.